

Sygn. akt III AUa 1023/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2014 r. w Szczecinie

sprawy Z. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o odsetki

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 września 2013 r. sygn. akt VI U 504/13

oddala apelację.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 1023/13

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 03 kwietnia 2013 roku i 16 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu Z. G. prawa do wypłaty odsetek od należności za okres od 1 maja 2011 r. do 28 lutego 2013 r. wypłaconych decyzją z dnia 21 lutego 2013 r. o ustaleniu prawa do renty z tytułu wypadku przy pracy na dalszy okres.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i przyznania mu prawa do odsetek od zasądzonego wyrównania renty z tytułu wypadku przy pracy od 01 maja 2011 roku do 28 lutego 2013 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Uznał, że ostatnią okolicznością niezbędną do przyznania świadczenia rentowego był dzień wpływu zaświadczenia Rw-73 tj. 18 lutego 2013 roku.

Wyrokiem z dnia 16 września 2013 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 3 kwietnia 2013 roku i z dnia 16 maja 2013 r. znak (...) w ten sposób, że zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. na rzecz ubezpieczonego Z. G. kwotę 2486,15 złotych tytułem odsetek od niewypłaconego w terminie świadczenia rentowego.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących

ustaleniach i rozważaniach prawnych:

Ubezpieczony Z. G. pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Decyzją z dnia 22 czerwca 2011 roku pozwany odmówił mu prawa do tego świadczenia. Od decyzji ubezpieczony wniósł odwołanie do Sądu, który wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012 roku przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od 01 maja 2011 roku. Wyrok uprawomocnił się w dniu 15 stycznia 2013 roku wpłynął do organu rentowego w dniu 29 stycznia 2013 roku. Wykonując ten wyrok pozwany wypłacił ubezpieczonemu wyrównanie renty w dniu 28 lutego 2013 roku, ale bez odsetek.

Sąd Okręgowy przyjął, że uznanie przez orzecznika ZUS i Komisję Lekarską ZUS, iż ubezpieczony nie był od dnia 1 maja 2011 roku, osobą niezdolną do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, było nieuzasadnione. Lekarze pozwanego nie dokonali kompleksowej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego (dotyczącej wygojenia stawu biodrowego i spojenia łonowego) i niewłaściwie uznali, że nastąpiła poprawa stanu zdrowia, co skutkuje odzyskaniem zdolności do pracy. Tymczasem należało uwzględnić objawy bólowe spowodowane wadliwym wygojeniem stawu i spojenia łonowego, co przy pracy w charakterze kierowcy miało istotne znaczenie. Zwrócili na to uwagę biegli sądowi w sprawie VI U 105/11 potwierdzając istnienie u ubezpieczonego dalszej niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy ustalił, że odsetki ustawowe od niewypłaconego w terminie świadczenia rentowego za okres od dnia 25 maja 2011 roku (termin wydania decyzji w sprawie dalszej wypłaty renty wypadkowej) do dnia 27 lutego 2013 roku (wypłata wyrównania nastąpiła 28 lutego 2013 roku) wynosiły 2.486,15 złotych.

Sąd I instancji uznał odwołanie za uzasadnione, podnosząc, że wymogi, których spełnienie warunkuje przyznanie prawa do ustawowych odsetek określa art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009.205.1585 j. t. z późniejszymi zmianami), zwanej dalej ustawą systemową. W świetle tego przepisu jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa lub nie wypłacił świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Szczegółowe zasady wypłaty ustawowych odsetek określono w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (DzU nr 12 poz. 104). Przepis art. 85 ustawy systemowej wskazuje na terminy przewidziane w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń. W przypadku emerytury i renty jest to art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. nr 153 poz. 1227 tj. z 2009 roku ze zmianami) „zwanej dalej ustawą emerytalną. Stanowi on, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. (ust. 1). W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. (ust. 1a). Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. (ust. 2) . Jeżeli na

podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów. (ust. 3). Przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość ust. 1-3 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 5. (ust. 4). Wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni. (ust. 5). Przepisów ust. 1-5 nie stosuje się, jeżeli umowy międzynarodowe stanowią inaczej. (ust. 6). Od decyzji organu rentowego przysługują osobie zainteresowanej środki odwoławcze określone w odrębnych przepisach. (ust. 7)

W oparciu o te przepisy organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do odsetek, twierdząc, że ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było złożenie przez niego zaświadczenia o wysokości dochodów.

W ocenie Sądu Okręgowego, stanowisko to nie było uzasadnione. Zdaniem tego Sądu, przede wszystkim należało zinterpretować określenie „opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności”, zawarte w art. 85 ustawy systemowej. W tym zakresie doktryna i judykatura prawa wskazuje, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (wyrok SN z dnia 2005.01.25 wydany w sprawie I UK 159/04 opublikowany w OSNP 2005/19/308). Interpretacji pojęcia „wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji” dokonał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 września 2007 roku wydanym w sprawie P 11/2007 stwierdzając, że art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2004 r Nr 39, poz. 353, Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 100], Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 19], poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355, z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1412 i 1421, z 2006 r Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 208, poz. 1534 oraz z 2007 r Nr 1 poz. 95 i Nr 82, poz. 558 rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji. (publikowany w OTK-A 2007/8/97). Nie ulegało zatem wątpliwości, że zadaniem Sądu Okręgowego było ustalenie czy pozwany mógł wydać decyzję zgodną z prawem, w terminie 30 dni od dnia 09 czerwca 2011 roku tj. dnia w którym komisja lekarska orzekała o zdolności do pracy ubezpieczonego. Analiza dokumentacji medycznej zawartej w aktach ubezpieczonego oraz opinii biegłych sądowych wskazywała na to, że wydanie takiej decyzji było możliwe. W aktach orzeczniczych ubezpieczonego znajdowały się bowiem wszystkie niezbędne dokumenty świadczące o jego dalszej częściowej niezdolności do pracy. Komisja Lekarska ZUS zbyt pobieżnie oceniła funkcję narządu ruchu ubezpieczonego, w tym stan stawu biodrowego i spojenia łonowego. Biegli sądowi uznali, że wadliwe wygojenie tych narządów po wypadku przy pracy powodujące ciągle objawy bólowe nie pozwalało ubezpieczonemu na wykonywanie pracy zgodnie z poziomem kwalifikacji zawodowych. Sąd tej opinii dał wiarę i wydał orzeczenie w sprawie VI U 105 1/11. Apelacji od tego wyroku organ rentowy nie składał. Wszystkie przytoczone wyżej argumenty pozwalały na uznanie, że pozwany miał wszelkie podstawy aby w dniu 25 maja 2011 roku uznać częściową niezdolność do pracy w związku z wypadkiem skarżącego. Skoro tego nie zrobił to zobowiązany był do wypłaty odsetek ustawowych zgodnie z wyliczeniem. Ubezpieczony nie kwestionował wysokości odsetek wyliczonych na zlecenie Sądu.

Odnosząc się do stanowiska organu rentowego odnośnie złożenia przez wnioskodawcę zaświadczenia o dochodach w lutym 2013 roku Sąd Okręgowy uznała, iż okoliczność ta nie była ostatnią okolicznością niezbędną do przyznania skarżącemu prawa do renty wypadkowej od dnia 01 maja 2011 roku. Miała ona co najwyżej wpływ na wysokość świadczenia rentowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd I instancji zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy, zaskarżając go w części i zarzucając mu:

1) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału, przez przyjęcie, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do odsetek za okres od 25 maja 2011 r., a nie od dnia 26 lipca 2011 r., wskutek błędnego przyjęcia, że pozwany organ rentowy miał wszelkie podstawy do uznania częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem ubezpieczonego w dniu 25 maja 2011 r., ponieważ była to ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji w sprawie, a nie orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 9 czerwca 2011 r.

2) naruszenie prawa materialnego wskutek błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 1118, ze zm.) przez pominięcie przepisu art. 118 ust. 1 a i 5 z dnia 17.12. 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.) przez przyjęcie „ że organ rentowy pozostawał w zwłoce z ustaleniem prawa do renty w związku z wypadkiem przy pracy od dnia 25 maja 2011 r., a nie od dnia 26 lipca 2011 r.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł:

- o zmianę wyroku w części dotyczącej kwoty zasądzonych odsetek na rzecz ubezpieczonego Z. G. przez wskazanie kwoty 2.455,14 zł w miejsce kwoty 2.486,15 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że Sąd pierwszej instancji zmieniając decyzje organu rentowego z dnia 3 kwietnia 2013 r. oraz z dnia 16 maja 2013 r. zasądził od pozwanego na rzecz ubezpieczonego odsetki w kwocie 2.486,15 zł od niewypłaconego w terminie świadczenia rentowego.

W ocenie Sądu odsetki winny być naliczone za okres od dnia 25 maja 2011 r. (termin, w którym organ rentowy mógł wydać decyzję w sprawie dalszej wypłaty renty wypadkowej) do dnia 27 lutego 2013 r. (wypłata wyrównania świadczenia nastąpiła 28.02.2013r.).

Sąd wskazując na błąd organu i określając termin, od którego przysługuje ubezpieczonemu prawo do odsetek, zdaniem apelującego, przeoczył fakt, iż ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji w sprawie świadczenia rentowego ubezpieczonemu, w rozumieniu art. 118 ust. 1 a i ust.5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.) było orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS dnia 9 czerwca 2011 r., na co również wskazał ubezpieczony w odwołaniu od decyzji rentowego z dnia 3 kwietnia 2013 r. oraz z dnia 16 maja 2013 r.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 —5 przywołanej wyżej ustawy organ rentowy pozostaje w zwłoce z wydaniem decyzji w sprawie świadczenia po upływie 30 dni od daty ustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Skoro więc ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 9 czerwca 2011 r., a termin płatności świadczenia dla ubezpieczonego przypada na dzień 25 każdego miesiąca, a zatem pozwany pozostawał w zwłoce z wypłatą świadczenia ubezpieczonemu od dnia 26 lipca 2011 r. poczynając, a nie od 15 maja 2011 r., jak uznał Sąd. Kwota odsetek od niewypłaconego w terminie świadczenia rentowego za okres od 26 lipca 2011 r. do 27 lutego 2013 r. wynosi 2.455,14 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

Postępowanie apelacyjne jest dalszym ciągiem postępowania rozpoczętego przed sądem pierwszej instancji. Zgodnie z treścią art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Rozważając zakres kognicji sądu odwoławczego, Sąd Najwyższy stwierdził, iż sformułowanie „w granicach apelacji” wskazane w tym przepisie oznacza, iż sąd drugiej instancji między innymi rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych,

prowadząc lub ponawiając dowody albo przestaje na materiale zebrany w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji oraz kontroluje poprawność postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne, ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07, OSN 2008/6/55). Dodatkowo należy wskazać, iż dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, sąd drugiej instancji może podzielić i uznać za własne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r., sygn. akt II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozstrzyganej sprawy stwierdzić należy w pierwszej kolejności, iż Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w przedmiotowej sprawie, ustalenia swoje opierając na należycie zgromadzonym materiale dowodowym, którego ocena nie wykraczała poza granice wskazane w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd pierwszej instancji wywiódł prawidłowe wnioski z poprawnie dokonanej analizy dowodów, stąd też Sąd Apelacyjny ustalenia Sądu I instancji w całości uznał i przyjął jako własne.

Sąd Odwoławczy nie miał zastrzeżeń, co do kwalifikacji prawnej przyjętej przez Sąd I instancji i poczynionych w tym zakresie rozważań Sądu Okręgowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. w swojej apelacji zarzucił Sądowi I instancji przyjęcie niewłaściwej daty przyznania prawa do odsetek (nie kwestionując faktu, że decyzja o odmowie prawa do renty rozstrzygnięta w sprawie rozpoznanej przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim o sygn. akt VI U 1051/11 była błędna), którą to datą, zdaniem apelującego miałyby być data badania ubezpieczonego przez komisją lekarską ZUS jako ostatnia okoliczność niezbędna do wyjaśnienia sprawy ubezpieczonego o dalszą wypłatę renty z tytułu wypadku przy pracy. Tymczasem organ rentowy zdaje się zapominać, że Z. G. posiadał prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy przyznane decyzją z dnia 28 kwietnia 2008 roku aż do 30 kwietnia 2011 r. W dniu 28 marca 2011 r. (ponad miesiąc przed ustaniem prawa do renty) ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie świadczenia na dalszy okres. Na skutek błędnej decyzji organu rentowego, (co przyjął Sąd I instancji, a organ rentowy w apelacji nie kwestionował) świadczenie zostało wypłacone dopiero po przeprowadzeniu postępowania sądowego w sprawie VI U 1051/11.

Gdyby organ rentowy w sposób właściwy ocenił stan zdrowia ubezpieczonego już w toku postępowania przed ZUS-em to wypłaciłby świadczenie na dalszy okres tuż po ustaniu prawa do renty tj. od przyjętej przez Sąd I instancji daty przyznania odsetek od niewypłaconego świadczenia albowiem taki termin płatności świadczenia wynikał z decyzji ZUS.

W myśl art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1998 r. Nr 137 poz. 887 ze zm.), jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Skoro jednak Sąd I instancji ustalił (a Zakład Ubezpieczeń Społecznych faktu tego nie kwestionuje), że już na etapie postępowania przed organem rentowym organ ten dysponował wszelką dokumentacją niezbędną do przyznania świadczenia na dalszy okres, to nie można przyjąć, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.), __@POCZ@__ organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120 powołanej ustawy. Art. 118.

1.

Stosownie zaś do treści art. 118 ust. 1a ustawy emerytalno-rentowej, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2009 roku, „w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego”.

Na gruncie powołanych wyżej przepisów przyjąć należy, że w razie zmiany decyzji ZUS wyrokiem sądu rozpoznającego odwołanie od zaskarżonej decyzji, organ rentowy nie odpowiada za ustalenie prawa do świadczenia dopiero w oparciu o ten wyrok, o ile nie ponosi on odpowiedzialności za nieustalenie okoliczności niezbędnych do wydania prawidłowej decyzji jeszcze w toku postępowania przesądowego. O tym czy organ ponosi odpowiedzialność za nieustalenie tych okoliczności, a w konsekwencji za opóźnienie w przyznaniu i wypłacie świadczenia, stosownie do treści art. 118 ust. 1 a ustawy emerytalno-rentowej, przesądza Sąd, który zmienia zaskarżoną decyzję.

Wyjaśnić należy, że zacytowany powyżej art. 118 ust. 1a ustawy emerytalno-rentowej został ustalony nowelizacją ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dokonaną ustawą z dnia 23 stycznia 2009 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2009 r., Nr 42, poz. 338). Jak wynika z uzasadnienia do projektu owej ustawy (druk sejmowy nr 782), wyłączną przyczyną dokonania owej nowelizacji było wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 roku, wydanego w sprawie o sygn. akt P 11/07. W powyższej sprawie Trybunał Konstytucyjny ocenił zgodność z Konstytucją przepisu art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, w jego wcześniejszym brzmieniu. Przepis ten stwierdzał wówczas wyłącznie, iż „w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego”. W wyniku dokonanej analizy prawnej, w sentencji omawianego wyroku (opubl. OTK-A 2007/8/97), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przepis ten jest zgodny z Konstytucją wtedy, gdy rozumieć go w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia, jednak tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności. Zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, skutki powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego do dnia 1 kwietnia 2009 roku były takie, że w razie gdy po korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu sądu ubezpieczony zgłosił w organie rentowym roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie w przyznaniu świadczenia, to w kolejnym postępowaniu sądowym - toczącym się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do odsetek - sąd rozpoznający tę nową sprawę badał, czy organ rentowy ponosił odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W razie ustalenia, że taką odpowiedzialność organ ponosił, sąd zmieniał zaskarżoną decyzję i przyznawał odsetki od daty wcześniejszej niż data wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia sądu. Oznaczało to, że okoliczności i przyczyny wydania decyzji merytorycznej, stwierdzającej prawo do świadczenia lub jego brak, były więc badane niejako dwukrotnie: pierwszy raz w postępowaniu dotyczącym samego prawa do świadczenia, natomiast drugi raz w postępowaniu dotyczącym wypłaty odsetek. Dokonanie przez ustawodawcę nowelizacji ustawy emerytalnej ustawą z dnia 23 stycznia 2009 roku należy w tym kontekście rozumieć wyłącznie jako potrzebę zlikwidowania owego dualizmu, uzasadnioną koniecznością skrócenia postępowania w sprawach o świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Od dnia 1 kwietnia 2009 roku sąd badający decyzję merytorycznie (czyli organ odwoławczy, o jakim mowa zarówno w zdaniu pierwszym, jak i w drugim przepisu art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej) ma – w celu zapewnienia ubezpieczonemu uzyskania prawa do odsetek od razu, bez konieczności prowadzenia odrębnego postępowania sądowego – w przypadku zmiany tej decyzji na korzyść ubezpieczonego obowiązek orzec, czy jego zdaniem organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wydaniu prawidłowej decyzji. Sąd nie może przy tym uchylić się od tego obowiązku, skoro w omawianym przepisie posłużono się formą „sąd (...) stwierdza”, rozumianą w doktrynie i orzecznictwie jednoznacznie, jako przewidującą obowiązek określonego działania, nie zaś formą „sąd może stwierdzić”, pozostawiającą sądowi możliwość decyzji czy rozstrzygnąć o określonej kwestii, czy też nie. Tym niemniej, uchybienie przez Sąd obowiązkowi przesądzenia

o ewentualnej odpowiedzialności organu rentowego nie wpływa na prawo ubezpieczonego do żądania odsetek za opóźnienie. Dokonaniu oceny działania organu i ustaleniu jego odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu świadczenia w odrębnym postępowaniu nie sprzeciwia się treść powołanego wyżej art. 118 ust. 1a ustawy emerytalno-rentowej, o ile tylko orzeczenie takie zapada po raz pierwszy. Należy mieć bowiem na względzie, że postępowanie sądowe zainicjowane złożeniem przez ubezpieczonego odwołania od decyzji toczy się w oparciu o przepisy procedury cywilnej, przy czym stosuje się w nim zarówno przepisy dotyczące postępowania odrębnego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, jak i – poprzez art. 13 § 2 k.p.c. – przepisy właściwe dla postępowania zwykłego, m.in. art. 351 § 1 k.p.c.

Zgodnie powołanym przepisem, strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, a gdy doręczenie wyroku następuje z urzędu - od jego doręczenia, zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu. Po upływie tego terminu strona może wytoczyć nowe powództwo o część nierozstrzygniętą, brak bowiem w tym zakresie powagi rzeczy osądzonej. Dodatkowym rozstrzygnięciem, który Sąd winien był zamieścić w wyroku zmieniającym decyzję o przyznaniu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy jest orzeczenie o odpowiedzialności organu za opóźnienie w przyznaniu świadczenia w odpowiedniej wysokości. Skoro ubezpieczony – co jest bezsporne – nie domagał się w terminie przewidzianym w art. 351 § 1 k.p.c. uzupełnienia wyroku Sądu Okręgowego z dnia 12 kwietnia 202 roku o ww. orzeczenie o odpowiedzialności ZUS-u, nie było przeszkód by wystąpił on z nowym żądaniem – o wypłatę odsetek za opóźnienie (dalej idącym niż żądanie ustalenia odpowiedzialności organu). Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim, w sprawie VI U 1051/11 w ogóle nie rozstrzygał kwestii odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie. Nie istnieje więc w tym zakresie powaga rzeczy osądzonej, a kwestia odpowiedzialności organu za opóźnienie w przyznaniu świadczenia w odpowiedniej wysokości podlegała badaniu w przedmiotowej sprawie o odsetki i została przestrzygnięta przez Sąd I instancji w niniejszej sprawie i co do zasadny niekwestionowana przez organ rentowy.

§ 1.

_W niniejszej sprawie okolicznością niezbędną do wydania decyzji było dokonanie oceny stanu zdrowia wnioskodawcy. W świetle powołanych wyżej przepisów stwierdzić należy, że dla odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych istotnym jest zatem, czy organ rentowy dysponował takimi informacjami, które umożliwiłyby mu dokonanie prawidłowej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego jeszcze na etapie postępowania przed organem, innymi słowy – czy istniały przeszkody by lekarz orzecznik ZUS wydał opinię o dalszej częściowej niezdolności ubezpieczonego do pracy.

Jak wynika z przedstawionych wyżej wyników postępowania dowodowego, zarówno ustalenia Lekarza Orzecznika ZUS-u, jak i Komisji Lekarskiej ZUS-u w przedmiocie zdolności Z. G. do pracy okazały się błędne. Biegli sądowi na podstawie tych samych okoliczności i tych samych dokumentów oraz po przeprowadzeniu – tak samo jak w postępowaniu przed organem rentowym – badania ubezpieczonego ustalili, że jest on nadal częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Tym samym koniecznym stało się stwierdzenie, że organ rentowy wydał błędną decyzję, odmawiającą przyznania prawa do świadczenia w sytuacji, gdy możliwe było wydanie decyzji zgodnej z prawem, gdyby tylko lekarze orzecznicy prawidłowo ustalili stan zdrowia ubezpieczonego. Powyższe oznacza, że opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność. Na marginesie tylko można wskazać, iż taka sytuacja jak w niniejszej sprawie została wprost wymieniona przez Trybunał Konstytucyjny w omawianym wyżej wyroku z dnia 11 września 2007 roku. W punkcie 8. uzasadnienia prawnego tego wyroku, Trybunał wyliczył bowiem sytuacje, w których opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia będzie spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy – jako jedną z nich wskazując „błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy”. Wskazać bowiem należy, iż w sprawie o przyznanie ubezpieczonemu renty z tytułu niezdolności do pracy organ rentowy miał możliwość ustalenia prawa do świadczenia już w dacie badania ubezpieczonego przez Komisję lekarską ZUS, co przy braku błędów w ocenie stanu zdrowia oraz dokumentacji medycznej skarżącego pozwoliłoby przyjąć, iż w terminie

przewidzianym na wydanie decyzji tj. w terminie miesiąca od dnia złożenia przez skarżącego wniosku o ponowne ustalenie prawa do świadczenia, ZUS mógł przyznać Z. G. prawo do renty.

Przechodząc dalej wskazać należy, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12, poz. 104), odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5. W myśl § 2 ust. 4 tego rozporządzenia, okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności. Odsetki należą się bowiem za czas opóźnienia, tj. poczynając od dnia wymagalności długu, a kończąc na dniu jego zapłaty. Na ten zamknięty okres składają się poszczególne dni opóźnienia, a należność z tytułu odsetek narasta sukcesywnie, podwyższa się bowiem z każdym dniem o stosowną kwotę pieniężną. W prawie ubezpieczeń społecznych dniem zapłaty jest zaś dzień określony w § 2 ust. 6, tj. dzień przekazania należności na pocztę lub do banku.

Podsumowując, na mocy art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest obowiązany do wypłaty odsetek od przedmiotowego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Odsetki te należne są od daty wymagalności świadczenia do dnia wypłaty zasądzonego wyrównania.

Skoro więc termin płatności świadczenia organ rentowy ustalił na 25 dzień każdego miesiąca, to należało przyjąć, iż pozostawał on względem Z. G. w opóźnieniu w wypłacie świadczenia od dnia 25 maja 2011 roku gdyż to na ten dzień przypadałby termin płatności renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, gdyby decyzja w przedmiocie jej ustalenia wydana została w ustawowo określonym terminie.

Z powyższych względów, na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.